

Objawy zagrożenia i uzależnienia od telefonu komórkowego mierzonego Kwestionariuszem do Badania Uzależnienia od Telefonu Komórkowego, autorstwa Potembskiej i Pawłowskiej u młodzieży Polskiej w wieku od 13 do 24 lat

Symptoms of the risk of mobile phone addiction and symptoms of mobile phone addiction
in Polish young people aged 13 to 24 years measured using Potembska and Pawłowska's
Mobile Phone Addiction Assessment Questionnaire

Beata Pawłowska¹, Emilia Potembska²

¹Katedra i Klinika Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

²Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 w Lublinie

Streszczenie

Celem pracy było określenie rozpowszechnienia zagrożenia i uzależnienia od Internetu u młodzieży w wieku 13-24 lat, na podstawie wyników Kwestionariusza do Badania Uzależnienia od Telefonu Komórkowego, autorstwa Pawłowskiej i Potembskiej.

Grupa badana: Badania przeprowadzono w latach 2010-2011 i objęto nimi 694 młodzieży w wieku od 13 do 24 roku życia. Do liceum uczęszczało 206 osób (67 chłopców i 139 dziewcząt), do gimnazjum uczęszczało 113 uczniów (48 chłopców i 65 dziewcząt), studiowało 375 osób (123 mężczyzn i 252 kobiety).

Metody: W pracy zastosowano Ankietę socjodemograficzną oraz Kwestionariusz do Badania Uzależnienia od Telefonu Komórkowego (KBUTK), autorstwa Potembskiej i Pawłowskiej. KBUTK składa się z 33 pytań. Współczynniki rzetelności dla poszczególnych skal są wysokie i wynoszą: dla skali Akceptacji i bliskości alfa Cronbacha=0,91; dla skali Uzależnienie od funkcji aparatu telefonicznego alfa Cronbacha=0,81; dla skali Uzależnienie od SMS i rozmów alfa Cronbacha=0,85; dla skali Komunikacja pośrednia alfa Cronbacha=0,83. Współczynnik rzetelności dla wyniku ogólnego KBUTK wynosi 0,91. Wykonano test-retest w odstępie miesiąca na grupie 65 osób i uzyskano dla poszczególnych skal następujące współczynniki korelacji: dla skali Akceptacja i bliskość $r_{tt}=0,79$, ($p<0,001$); Uzależnienie od aparatu telefonicznego $r_{tt}=0,78$, ($p<0,001$); dla skali Uzależnienie od rozmów i wiadomości SMS $r_{tt}=0,81$, ($p<0,001$) a dla skali Komunikacja pośrednia $r_{tt}=0,74$, ($p<0,001$). Wynik dla skali ogólnej wynosił $r_{tt}=0,79$; ($p<0,001$).

Wyniki: Badani uzyskali średni wynik w KBUTK równy 28 punktów, przy odchyleniu standardowym równym 19 punktów. Wynik najniższy w skali ogólnej KBUTK wynosił 0, a najwyższy 121 punktów (na 132 punktów możliwych do uzyskania).

Za osoby zagrożone uzależnieniem od telefonu komórkowego uznano te, które uzyskały w skali ogólnej KBUTK wyniki mieszczące się w przedziale od 31 do 69 punktów (w granicach – od wyniku średniego do plus 2 odchylenia standardowego od średniej), a za osoby uzależnione uznano badanych, którzy uzyskali wynik równy lub powyżej 2 odchylenia standardowego od średniej (70 punktów i powyżej).

Z grupy 694 badanych 2,9% spełniało kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego (uzyskali 70 lub więcej punktów – powyżej 2 odchylenia standardowego od średniej) a 35,3% spełniało kryteria zagrożenia uzależnieniem od telefonu komórkowego (uzyskali od 31 do 69 punktów – przedział od średniej do 2 odchylenia standardowego od średniej).

Z grupy 456 kobiet kryteria uzależnienia, mierzone Kwestionariuszem KBUTK, spełniało 2,9%, a zagrożenia uzależnieniem od telefonu komórkowego – 35,1% badanych. Z grupy 238 mężczyzn, uzależnionych było 2,5% badanych, a kryteria zagrożenia uzależnieniem od telefonu komórkowego spełniało 30,3%.

Wnioski: 1. Więcej kobiet niż mężczyzn spełnia kryteria uzależnienia i zagrożenia uzależnieniem od telefonu komórkowego. 2. W Polsce kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego spełnia ok. 3% młodzieży (2,9% kobiet i 2,5% mężczyzn), a zagrożenia tym uzależnieniem 35% osób (35% kobiet i 30,3% mężczyzn).

Słowa kluczowe: uzależnienie od telefonu komórkowego, młodzież

Abstract

The aim of this study was to determine the prevalence of mobile phone addiction and of the risk of mobile phone addiction in young people aged 13–24 years on the basis of their scores on Potembska and Pawłowska's Mobile Phone Addiction Assessment Questionnaire.

Participants: The study was conducted in the years 2010–2011 and included a group of 694 young people aged 13 to 24 years. 206 of the participants (67 boys and 139 girls) attended a secondary school, 113 (48 boys and 65 girls) attended a gymnasium, and 375 were university students (123 men and 252 women).

Methods: The study was conducted using a socio-demographic questionnaire and the Mobile Phone Addiction Assessment Questionnaire (KBUTK) by Potembska and Pawłowska. KBUTK consists of 33 items. The coefficients of reliability for the individual scales

were high: Cronbach's $\alpha=0.91$ for the Acceptance and Closeness scale; Cronbach's $\alpha=0.81$ for Addiction to Mobile Phone Features; Cronbach's $\alpha=0.85$ for Addiction to Text Messaging and Voice Calls; and Cronbach's $\alpha=0.83$ for Indirect Communication. The reliability coefficient for the global KBUTK score was 0.91. A test-retest was performed within one month on a group of 65 persons and the following correlation coefficients were obtained for the individual scales: Acceptance and Closeness scale, $r_{tt}=0.79$, ($p<0.001$); Addiction to the Mobile Phone Set, $r_{tt}=0.78$, ($p<0.001$); Addiction to Text Messaging and Voice Calls, $r_{tt}=0.81$, ($p<0.001$); and Indirect Communication $r_{tt}=0.74$, ($p<0.001$). The correlation coefficient for the global scale was $r_{tt}=0.79$; ($p<0.001$).

Results: The participants had a mean score on the KBUTK of 28 points with a standard deviation of 19 points. The lowest score on the global KBUTK scale was 0 and the highest 121 points (out of a maximum possible score of 132 points).

Persons whose score on the global KBUTK scale was within the range of 31 to 69 points (i.e. within the range from the mean score to plus two standard deviations from the mean) were considered to be at risk of mobile phone addiction, and those whose score was two or more deviations from the mean (70 points and above) were considered addicted.

Out of the 694 participants, 2.9% met the criteria for mobile phone addiction (scored 70 or more points – more than 2 standard deviations from the mean), and 35.3% met the criteria for the risk of mobile phone addiction (scored 31 to 69 points – the area between the mean and two standard deviations above the mean).

In the group of 456 women, 2.9% met the criteria for mobile phone addiction, as measured using the KBUTK Questionnaire, and 35.1% of the participants met the criteria for the risk of mobile phone addiction. In the group of 238 men, 2.5% were addicted and 30.3% met the criteria for the risk of mobile phone addiction.

Conclusion: 1. More women than men meet the criteria for mobile phone addiction and the risk of mobile phone addiction. 2. In Poland the criteria of mobile phone addiction are fulfilled by circa 3% of young people (2.9% of women and 2.5% of men), whereas the risk of developing this addiction is fulfilled by 35% of individuals (35% of women and 30.3% of men).

Keywords: phone addiction, young people

Wstęp

Uzależnienia technologiczne, wśród których wyróżnia się uzależnienie od telefonu komórkowego są względnie nowym problemem, nie ujętym jeszcze w dotychczasowych klasyfikacjach ICD-10 czy DSM-IV. Griffiths [1] definiuje uzależnienie technologiczne jako uzależnienie behawioralne, w którym występuje zależność między człowiekiem a maszyną, przy braku jednoczesnej fizycznej intoksykacji. Analogicznie do kryteriów uzależnienia od Internetu [2], uzależnienie od telefonu komórkowego można definiować jako nieprawidłowy, dysfunkcyjny sposób korzystania z telefonu komórkowego, który charakteryzuje się występowaniem w okresie ostatnich 12 miesięcy co najmniej pięciu spośród niżej wymienionych objawów [3]:

- Silnego pragnienia korzystania z telefonu komórkowego, prowadzenia rozmów czy wysyłania wiadomości tekstowych (SMS), wyrażonego stałym myśleniem o wymienionych czynnościach.
- Potrzeby zwiększania częstotliwości i czasu rozmów telefonicznych oraz zwiększania ilości i częstości wysyłania SMS-ów.
- Powtarzających się nieskutecznych prób zaprzestania lub ograniczenia ilości rozmów i wysyłanych wiadomości SMS.
- Występowania objawów abstynencyjnych takich, jak: niepokój, lęk, depresja podczas prób zaprzestania lub redukcowania ilości i czasu rozmów przez komórkę oraz liczby wysyłanych SMS-ów.
- Prowadzenia dłuższych rozmów i wysyłania większej ilości SMS-ów niż się uprzednio planowało.
- Problemów finansowych, zawodowych, rodzinnych i społecznych spowodowanych korzystaniem z telefonu komórkowego.

- Okłamywania rodziny i znajomych w celu ukrycia kosztów oraz czasu poświęcanego na rozmowy telefoniczne i wysyłanie SMS-ów.
- Używania telefonu komórkowego jako ucieczki przed prawdziwymi problemami lub w celu poprawienia złego samopoczucia (osamotnienia, niepokoju, depresji, winy).

Badacze tematu wskazują na coraz większe rozpowszechnienie wśród młodzieży zagrożenia uzależnieniem od rozmów prowadzonych przez telefon komórkowy oraz od wiadomości tekstowych SMS.

Martinotti i wsp. [4] ujawnili, że wśród włoskiej młodzieży w wieku od 13 do 20 roku życia 6,3% osób problematycznie korzysta z telefonu komórkowego (6,1% chłopców i 6,5% dziewcząt). Zdaniem Jenaro i wsp. [5] w Hiszpanii kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego spełnia 10,4% osób w wieku od 18 do 32 roku życia. Sánchez-Martínez i Otero [6] ujawnili, że w Hiszpanii 20% adolescentów jest uzależnionych od telefonu komórkowego (26,1% dziewcząt i 13% chłopców).

Yen i wsp. [7] stwierdzili, że u 16,7% adolescentów na Tajwanie występują 4 lub więcej symptomów uzależnienia od telefonu komórkowego. Na Tajwanie kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego spełnia 16,5% młodzieży (18,5% dziewcząt i 14,4% chłopców) [8].

Zdaniem Lu i wsp. [9] 3,1% mężczyzn i 5,4% kobiet w Japonii jest zagrożonych uzależnieniem od wysyłania wiadomości tekstowych z telefonów komórkowych.

Cel

Celem pracy było określenie rozpowszechnienia zagrożenia i uzależnienia od Internetu u młodzieży polskiej, w wieku 13-24 lat, na podstawie wyników Kwestionariusza

sza do Badania Uzależnienia od Telefonu Komórkowego, autorstwa Pawłowskiej i Potembskiej.

Grupa badana

Badania przeprowadzono w latach 2010-2011 i objęto nimi 694 młodzieży w wieku od 13 do 24 roku życia. Do liceum uczęszczało 206 osób (67 chłopców i 139 dziewcząt), do gimnazjum uczęszczało 113 uczniów (48 chłopców i 65 dziewcząt), studiowało 375 osób (123 mężczyzn i 252 kobiety).

Metody

W pracy zastosowano Ankietę socjodemograficzną oraz Kwestionariusz do Badania Uzależnienia od Telefonu Komórkowego, autorstwa Potembskiej i Pawłowskiej (KBUTK) składający się z 33 pytań [3]. Współczynniki rzetelności dla poszczególnych skal są wysokie i wynoszą: dla skali Akceptacji i bliskości alfa Cronbacha=0,91; dla skali Uzależnienia od funkcji aparatu telefonicznego alfa Cronbacha=0,81; dla skali Uzależnienia od SMS i rozmów alfa Cronbacha=0,85; dla skali Komunikacja pośrednia alfa Cronbacha=0,83. Współczynnik rzetelności dla wyniku ogólnego KBUTK wynosi 0,91. Wykonano test-retest w odstępie miesiąca na grupie 65 osób i uzyskano dla poszczególnych skal następujące współczynniki korelacji: dla skali Akceptacja i bliskość $r_{tt}=0,79$, ($p<0,001$), Uzależnienie od aparatu telefonicznego $r_{tt}=0,78$, ($p<0,001$) dla skali Uzależnienie od rozmów i wiadomości SMS $r_{tt}=0,81$, ($p<0,001$) a dla skali Komunikacja pośrednia $r_{tt}=0,74$, ($p<0,001$). Wynik dla skali ogólnej wyniósł $r_{tt}=0,79$; ($p<0,001$).

Wyniki

Badani uzyskali średni wynik w KBUTK równy 28 punktów, przy odchyleniu standardowym równym 19 punktów. Wynik najniższy w skali ogólnej KBUTK wyniósł 0, a najwyższy 121 punktów (na 132 punktów możliwych do uzyskania).

Za osoby zagrożone uzależnieniem od telefonu komórkowego uznano te, które uzyskały w skali ogólnej KBUTK wyniki mieszczące się w przedziale od 31 do 69 punktów (w granicach – od wyniku średniego do plus 2 odchylenia standardowego od średniej), a za osoby uzależnione uznano badanych, którzy uzyskali wynik równy lub powyżej 2 odchylenia standardowego od średniej (70 punktów i powyżej), analogicznie do Włoskiego Towarzystwa Societa Italiana Intervento Patologie Compulsive [10].

Z grupy 694 badanych 2,9% spełniało kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego (uzyskali 70 lub więcej punktów – powyżej 2 odchylenia standardowego od średniej) a 35,3% spełniało kryteria zagrożenia uzależnieniem

od telefonu komórkowego (uzyskali od 31 do 69 punktów – przedział od średniej do 2 odchylenia standardowego).

Z grupy 456 kobiet kryteria uzależnienia, mierzone Kwestionariuszem KBUTK, spełniało 2,9%, a zagrożenia uzależnieniem od telefonu komórkowego – 35,1% badanych.

Z grupy 238 mężczyzn, uzależnionych było 2,5% badanych, a kryteria zagrożenia uzależnieniem od telefonu komórkowego spełniało 30,3%.

Dyskusja

Na podstawie przeprowadzonych badań wyznaczono normy punktowe, określające uzależnienie i zagrożenie uzależnieniem od telefonu komórkowego, mierzonego Kwestionariuszem do Badania Uzależnienia od Telefonu Komórkowego, autorstwa Potembskiej i Pawłowskiej oraz określono rozpowszechnienie uzależnienia i zagrożenia uzależnieniem od telefonu komórkowego u polskiej młodzieży w wieku 13-24 lat. Stwierdzono, że w Polsce kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego spełnia ok. 3% młodzieży (2,9% kobiet i 2,5% mężczyzn), a zagrożenia tym uzależnieniem 35% osób (35% kobiet i 30,3% mężczyzn).

Na podstawie danych z literatury tematu można sformułować hipotezę, że mniejsza liczba polskiej młodzieży spełnia kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego niż młodzieży z Hiszpanii (10,4%), Włoch (6,3%), Tajwanu (16,7%), czy Japonii (ok. 5%), na co niewątpliwie ma wpływ postęp technologiczny w wymienionych krajach. W Polsce, analogicznie jak w innych krajach, więcej kobiet niż mężczyzn spełnia kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego.

Wnioski

1. W Polsce kryteria uzależnienia od telefonu komórkowego spełnia ok. 3% młodzieży (2,9% kobiet i 2,5% mężczyzn), a zagrożenia tym uzależnieniem 35% osób (35% kobiet i 30,3% mężczyzn).
2. Więcej kobiet niż mężczyzn spełnia kryteria uzależnienia i zagrożenia uzależnieniem od telefonu komórkowego.

References

1. Griffiths M.D. Gambling on the internet: a brief note. *J. Gambl. Stud.*, 1996; 12: 471-473.
2. Young K., Internet can be as addicting as alcohol, drugs and gambling, says new research. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press; 1996.
3. Potembska E., Pawłowska B. Właściwości psychometryczne Kwestionariusza do Badania Uzależnienia od Telefonu Komórkowego (KBUTK). *Bad. Schizofr.*, 2009; 10: 322-329.
4. Martinotti G., Villella C., Di Thiene D., Di Nicola M., Brià P., Conte G., Cassano M., Petrucci F., Corvasce N., Janiri L., La Torre G. Problematic mobile phone use in adolescence: a cross-sectional study. *J Public Health*, 2011; DOI 10.1007/s10389-011-0422-6.

5. Jenaro C., Flores N., Gómez-Vela M., González-Gil F., Caballo, C. Problematic Internet and cell-phone use: Psychological, behavioral, and health correlates. *Addiction Research & Theory*, 2007; 15(3): 309-320.
6. Sánchez-Martínez M., Otero A. Factors associated with cell phone use in adolescents in the community of Madrid (Spain). *Cyberpsychol Behav*. 2009 Apr;12(2):131-7.
7. Yen CF, Tang TC, Yen JY, Lin H.C, Huang C.F., Liu S.C., Ko C.H. Symptoms of problematic cellular phone use, functional impairment and its association with depression among adolescents in southern Taiwan. *J. Adolesc.*, 2009; 32: 863-873.
8. Yang YS, Yen JY, Ko CH, Cheng CP, Yen C.F. The association between problematic cellular phone use and risky behaviors and low self-esteem among Taiwanese adolescents. *BMC Public Health* 2010; 10: 217-223.
9. Lu X., Watanabe J., Liu Q., Uji M., Shono M., Kitamura T. Internet and mobile phone text-messaging dependency: Factor structure and correlation with dysphoric mood among Japanese adults. *Comput Human Behav*. 2011; 27(5): 1702–1709.
10. SIIPaC (Società Italiana Intervento Patologie Compulsive) Mobile Addiction Test. 2010. www.siipac.it.

Correspondence address

Beata Pawłowska
Katedra i Klinika Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
20-439 Lublin, ul. Głuska 1
tel.: 81 744 09 67
e mail: pawlowskabeata@tlen.pl; ermila100@gmail.com